

4.Філаненко С. „Юля косу носить”: гендерні стереотипи в сучасній політичній сатири / С. Філаненко // Слово і час. – 2007. – № 11. – С. 62–73.

5.Шебалов Р. Ю. Ономастическая игра в художественном тексте: на материале ранних рассказов А. П. Чехова : автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 – русский язык / Р. Ю. Шебалов. – Екатеринбург, 2004. – 46 с.

Анотація

Горбач О. С. Прием онимной игры в номинации осіб у текстах сатиричного спрямування (на матеріалі роману Марії Матиос „Містер і місіс Ю-Ко в країні укрів. Mr. & Ms. U-Ko in country UA”).

У статті проаналізовані принципи обігрування та моделювання власного імені в гомеричному романі-симфонії Марії Матиос „Містер і місіс Ю-Ко в країні укрів. Mr & Ms U-Ko in country UA” та досліджено специфіку вияву в цій грі авторського задуму.

Ключові слова: мовна гра, онімна гра, літературні антропоніми, власні імена.

Аннотация

Горбач О. С. Прием онимной игры в номинации лиц в текстах сатирического направления (на материале романа Марии Матиос „Мистер и миссис Ю-Ко в стране укров. Mr. & Ms. U-Ko in country UA”).

В статье проанализированы принципы обыгрывания и моделирования собственного имени в гомерическом романе-симфонии Марии Матиос „Мистер и миссис Ю-Ко в стране укров. Mr & Ms U-Ko in country UA ” и исследована специфика проявления в этой игре авторского замысла.

Ключевые слова: языковая игра, онимная игра, литературные антропонимы, имена собственные.

Summary

Gorbach O. S. Reception onyms game in the category of persons in satirical texts direction (based on the novel by Mary Matios „Mr. & Ms. U-Ko in country UA”).

The paper analyzed the principles and modelling harping on their own behalf in the Homeric novel, symphony Mary Matios „Mr & Ms U-Ko in country UA” end specific expression and in this game the author's intention.

Key words: language game, onyms game, anthroponyms literature, proper names.

УДК 811.161.2'373.46(477.44)

Гороф'янюк І. В.

**Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського**

НАЗВИ ЕТАПІВ ОНТОГЕНЕЗУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР У ЦЕНТРАЛЬНОПОДІЛЬСЬКИХ ГОВІРКАХ

Для того, щоб виконувати свої функції, мова повинна безперервно продукувати і примножувати найменування. Явище номінації тісно пов'язане із практичною діяльністю людини, адже у процесі пізнання навколишньої дійсності людина постійно її ословлює, створюючи нові лексичні одиниці або вибираючи потрібні співвідносні номени серед уже відомих.

Механізм ословлення об'єктів позамовного світу в сучасному мовознавстві, починаючи від В. Матезіуса як основоположника функціонального підходу до номінації, традиційно аналізували переважно як номінацію-вибір із уже готових мовних формул у контексті мовленнєвої діяльності з огляду на її результати – текстово-дискурсійні утворення (О. М. Вольф, В. Г. Гак, Я. Горецький,

Ю. М. Караулов, С. О. Колчин, О. О. Селіванова, Б. О. Серебренников, О. С. Снітко та ін). При цьому система засобів номінації, щодо яких здійснюється вибір, визначалася як дане. Тому порушення питання про номінацію-вибір під іншим – мовотворчим – кутом зору видається важливою та перспективною, про що свідчать дослідження останніх десятиліть (О. Л. Березович, Т. І. Вендіна, Т. В. Леонтьєва, І. В. Родіонова, Т. І. Толстая, Т. В. Цив'ян та ін.) [1, с. 20].

Ословлення номінатором позамовної дійсності починається з виділення факту об'єктивного світу за принципом „вибіркової зацікавленості” чи за принципом „пиків” – для номінатора зацікавлення становить не світ у цілому, а найважливіші, релевантні його факти як вияв суб'єктивної зацікавленості номінатора – соціальної, інтелектуальної та культурної особистості. Цим інтересом зумовлене переважне виділення одних об'єктів, їхніх властивостей, ознак тощо порівняно з іншими. Суб'єктивна зацікавленість – це відношення й оцінка суб'єктом-номінатором навколишнього світу й самого себе, яким він є і яким має бути [5, с. 113].

Пізнаваний об'єкт, перш ніж отримати ім'я, повинен бути мовною свідомістю номінатора класифікованим, включеним до певного поняттєвого класу, що має в мові категоріальне вираження. Саме тому, явище лексичної номінації доцільно вивчати в межах окремих тематичних груп лексики.

Об'єктом нашої розвідки є регіональна лексика на позначення сільськогосподарських рослин, уживана в центральноподільському діалектному ареалі (94 населені пункти Вінницької області). Слід гадати, що факти, спостережені, зокрема, у центральноподільських говірках, не позбавлені типових рис, які властиві загальнонародній мові. Зрозуміло також, що без характеристики основних семантичних процесів, характерних для говорів, не можна досягнути й мовних явищ у літературному ідіомі.

Ботанічна лексика українського діалектного континууму систематично привертає до себе увагу дослідників з огляду на її давність за походженням, багатство складу та цінність для пізнання лінгвальних та позалінгвальних явищ. В українській діалектній лексикології флорономі, зокрема і назви сільськогосподарських культур, досліджували П. Ю. Гриценко, О. А. Дакі, Т. П. Кукса, Л. А. Москаленко, Л. Д. Фроляк (степовий говір), Т. М. Тищенко (середньонадніпрянські говірки), Г. О. Козачук, О. А. Малахівська, М. В. Никончук, М. В. Поістогова, М. М. Ткачук (поліське наріччя), О. Ф. Миголинець (закарпатський говір), Р. Л. Сердега, А. О. Скорофатова (слобожанські говірки) та ін. Натомість українська діалектологія й досі не має системного наукового опису та загальнонаціонального словника лексики традиційного господарювання, оскільки матеріали аналізованої тематичної групи в українських діалектах зібрані нерівномірно.

З огляду на це метою нашої статті є опис і виявлення особливостей складу лексики на позначення етапів онтогенезу сільськогосподарських культур у центральноподільських говірках.

Окрему лексико-семантичну групу сільськогосподарської лексики становлять назви процесів росту й досягання рослин. Предметом дослідження став онтогенез хлібних злаків з огляду на його важливість для господарської діяльності українця.

Перший етап росту хлібних злаків – проростання в землі – засвідчено в 82 поселеннях, його вербалізацію здійснено за допомогою номенів *'к'іл'чиц'а*², *пус'кайе 'к'іл'ц'а*, *пус'кайе 'к'ілечка*, *пус'кайе кур'ін'а*, *ўкор'ін'уйец'а*, *набуб'н'ав'ійе*, *набра'кайе*, *роспу'хайец'а*, *пророс'тайе*, *про'ростайе*, *ч'ін'л'айец'а зем'л'і*.

Етап 'поява сходів' лексично репрезентовано в усіх обстежених говірках: *с'ходе*, *с'ходить*, *с'ходить*, *с'ход'іт*, *сход*, *вис'ход'уйе*, *с'ходе черво'нен'ко*, *с'ходе йак штил'ки*, *с'ходе йак тра'вичка*,

² Локалізацію емпіричного матеріалу див. у: Гороф'янюк І. В. Ботанічна лексика центральноподільських говірок: матеріали до *Лексичного атласу української мови* / І. В. Гороф'янюк; [відп. ред. П. Ю. Гриценко]. – Вінниця : ПП І. Б. Балюк, 2012. – 304 с.

п'иш'ло ў с'ходи, виби'вайец'а, про'ростайе, пус'кайе 'паростки, по'казує 'паросточки, виби'вайец'а з зем'л'і черво'нен'койу 'голючкойу, чер'воне 'робиц'а, рост'ок по'казуєц'а, шпил'ки по'казуєц'а.

Третій етап 'розвиток сходів' номіновано за допомогою спеціальних назв, які можна згрупувати за твірним словом:

– *руно* → *ў'рун'уйец'а, 'руниц'а, ста'йе йак 'руна;*

– *корінь* → *уко'р'ін'уйец'а;*

– *рости* → *п'ід'ростайе, пророс'тайе;*

– *кушч (куст)* → *'кушчиц'а, куш'чиц'а, ў'кушчуйец'а, у'кустуйец'а, 'кушч'ін':а, б'єр'оца куш'чом, куст'иц'а, кушч 'робиц'а, куш'чом 'робиц'а, їде куш'чами, куш'чом їде, ста'йе 'кушчицом, 'робиц'а кушчо'ва;*

– *корч* → *кор'чиц'а, їде 'корчиком, їде кор'чом;*

– *зелений* → *вига'н'айе зе'лену 'масу, по'казуєц'а 'зелен', зеле'н'ийе;*

– *трава* → *тра'ва, травос'той, у тра'в'і, пус'кайе ў тра'ву, рос'те тра'ва, рос'те тра'вичка, ви'ходить' тра'вичка, рос'те тра'войу, рос'те йак тра'ва, рос'те йак тра'вичка, 'робиц'а йак тра'ва.*

Дієслово *рос'те* також репрезентує семему 'розвиток сходів хлібних злаків', хоча спорадично вживається і для позначення наступного росту зернових – появи стебла. Для вираження зазначеної семими функціонують також номени *пророс'тайе, розви'вайец'а, вистр'іл'уйе, їде у'гору, бе'рецьа стр'іл'ати*.

На позначення четвертого етапу онтогенезу зернових у центральноподільських говірках засвідчено також полікомпонентні номінативні одиниці, які групуються навколо стрижневих лексем: *стебло: про'ростайе стеб'ло, їде ў стеб'ло, б'йе стеб'ло, вики'дає стеб'ло, пус'кайе стеб'ло, випус'кайе стеб'ло, с'тебла по'казуєц'а, стрілка(и): пус'кайе стр'іл'ку / стр'іл'ки, пус'кайец'а стр'іл'ка, вики'дає стр'іл'ки, виби'вайе стр'іл'ку, їде ў стр'іл'ку, їде ў стр'іл'ки, рос'те ў стр'іл'ку, рос'те стр'іл'ка дого'ри, т'руб'ка / т'руб'очка: їде ў т'руб'ку, ў'ходе ў т'руб'ки, ви'ходить ў т'руб'ку, рос'те ў т'руб'очку, пус'кайе т'руб'очку, вики'дає т'руб'ку, же'не т'руб'ку;* низка номенів утворена за участю різних іменників: *пус'кайе 'памолодки, пус'кайе 'паростки, 'пагон виго'н'айе, вига'н'айе ствол, вики'дає с'лол'ку, пус'кайе бад'я'лину / г'іл'ку, виби'вайе пал'ки, же'не 'дудочку*. Зауважимо, що в говірці с. Оляниця Тростянецького р-ну відзначено диференціацію стадій росту зернових на цьому етапі: спершу рослина *вики'дає т'руб'ку*, після чого *вики'дає стр'іл'ку*.

Репрезентанти семими 'поява колосу' утворюють розгалужений ряд найменувань: *пус'кайе, випус'кайе, ки'дає, вики'дає, б'йе, виби'вайе, виб'і'вайет, висц'пайе, 'гоне, вига'н'айе 'колос / коло'сок / ко'лос'а, 'робиц'а коло'сок, їде у 'колос, ви'ходить 'колос, пус'кайец'а коло'сок, коло'сок по'казуєц'а, виби'вайец'а, висц'пайец'а, 'сипиц'а, коло'сиц'а, коло'сує*.

Етап цвітіння зернових представлено наведеною лексемою *коло'сиц'а*, номеном *пи'лит* та назвами, похідними від д.-рус. *цвѣтъ*: *ц'в'і'те, цве'те, цви'те, цв'і'туйе, цв'є'т'от, вики'дає ц'в'і'т*. Доповнюють ряд назви, похідні від *квѣт*, походження якого не з'ясовано остаточно: одні дослідники відносять слово до праслов'янської мовної спадщини, інші пояснюють західнослов'янським впливом [2, с. 418; 3, с. 121–122; 4, с. 241]. В обстежених говірках відзначено фонетичні варіанти *кв'і'туйе* та *кви'туйе*. У говірці с. Гонорівка Піщанського р-ну засвідчено номен *обси'пайец'а* на позначення періоду росту зернових, що слідує за цвітінням.

Наведені варіанти можуть функціонувати в різних говірках або ж представляти лексичну систему однієї говірки, напр.: *ми 'кажимо х'л'іб кв'і'туйе / а во'но цви'те* (с. Гриненки Немирівського р-ну). Як бачимо, подільські говірки й досі зберігають прямий континуант старовинної форми *цвисти* [4, с. 240, 251].

Характерно, що семему 'розпускатися, вкриватися квітами, цвітом' репрезентовано різними лексемами залежно від агента дії. Зокрема, квітка, дерево *цв'і'те, цви'те, цве'те, цв'і'туйе*; приказка *йак вер'ба ша'р'йіе / 'риба ду'р'йіе* засвідчує окрему назву процесу цвітіння верби – *ша'р'йіе*

(с. Демидівка Жмеринського р-ну), імовірно, номен похідний від *шар* – кулеподібної форми цвіту дерева. Кукурудза, крім загальнопоширених однослівних номенів *цв'їте*, *кв'їтує* із зазначеною формальною варіативністю лексем, у досліджуваних говірках також *пра'де*, *бри'нит*, *вики'дає* 'китиц'у, *да'їє* 'волот', *пус'кає* м'їт'олку, *вики'дає* м'їт'олку, *вики'дає* м'їтелку, *виби'ває* м'їтелку, *вики'дає* *цв'їт*, *виби'ває* *цв'їт*, *виби'ває* *к'в'їт*, *кв'їт* *вийау'л'айец'а*, *виби'ває* *к'в'їтку*, *вики'дає* *к'в'їтку*, *випус'кає* 'кашку, *вики'дає* 'кашку, *виби'ває* 'кашку, *пус'кає* 'кашку, *виси'пайє* 'кашку, 'сипиц'а, *виси'пайец'а*. Відзначимо, що лексема *пра'де* здебільшого вживана для позначення процесу випускання кіс на кукурудзяному качану. Для конопель посівних, *Cannabis sativa* L., засвідчено спеціальні назви процесу цвітіння – *курат*, *пил'ат*.

Семему 'наливається зерно' маніфестовано в досліджених говірках такими найменуваннями: *в'їдцв'їтайє*, *нали'ває*, *нали'вайец'а*, *нали'вайіц'а*, *нали'ває* зерно, *нали'ває* молочко, *нали'вайец'а* молочко, *нали'вайец'а* молочком, *нали'вайец'а* колоском; *спол'н'айец'а*, зерно *спол'н'айец'а*, *на'полн'івайеця*, *напол'н'айец'а*, *випоу'н'айец'а*, *випоу'н'айец'а* зерно, *випоу'н'айец'а* у зерно; *ви'поу'н'уєц'а*, *напоу'н'айец'а*, *наби'райец'а*, *наби'райец'а* зерно, *наби'райец'а* 'колос, *наби'рає*, *наби'рає* 'зерно, *наби'рає* зерно, *виси'пайец'а*, *коло'сиц'а*, *їде у зерно*, зерно 'робиц'а, 'робе 'зерно.

На позначення періоду досягання зернових вживають назви *достигайє*, *присти'гає*, *с'тигне*, *доздр'ївайє*, *дозр'ївайє*, *дозр'євайєт*, *досп'ївайє*, *пос'п'ївайє*, *сп'їйє*, *полов'їйє*, *стар'їйец'а*, *коло'сиц'а*, *твердне*, *тверд'їйє* зерно, *б'їл'їйє*, 'жоу'кне, *жоу'т'їйє*, 'жоу'те 'робиц'а, *нали'ває* 'колос, *іспол'н'айец'а*, *спол'н'айец'а*, *наби'райец'а*, *до'ходить*, *до жни'ї* *бе'ре'ц'а*.

Зауважимо, що окремі номені функціонують для позначення різних семем: *виси'пайец'а* 'поява колосу', 'наливається зерно', 'цвітіння кукурудзи', *коло'сиц'а* 'цвітіння зернових', 'поява колосу', 'наливається зерно', 'досягання зернових', *наби'райец'а* 'наливається зерно', 'досягання зернових', *спол'н'айец'а* 'наливається зерно', 'досягання зернових'. Точно встановити семантику лексем допомагають коментарі інформаторів: у різних говірках зафіксовано мікротексти, ідентичні за змістом, проте варіативні за формальним вираженням, як-от: *Дв'ї не'д'їл'ї цв'їте* / *дв'ї не'д'їл'ї наби'райіц'а* / *дв'ї не'д'їл'ї спол'н'айец'а* / *достигайє* / *це т'реба* 'ш'їс'т' 'не'д'їл' / *таї* у'же 'буде го'тове // (с. Кивачівка Теплицького р-ну); *Оце у нас так* / *кв'їтує дв'ї не'д'їл'ї* / *нали'вайец'а* *дв'ї не'д'їл'ї* / *і іспол'н'айец'а* *дв'ї не'д'їл'ї* // (с. Чуків Немирівського р-ну); *Дв'ї не'д'їл'ї хл'їб* *виси'пайец'а* / *це зерно* по'казуєц'а / *дв'ї не'д'їл'ї* *кв'їтує* / *дв'ї не'д'їл'ї* *нали'вайец'а* / *дв'ї не'д'їл'ї* *достигайє* // (с. Майдан Вінницького р-ну); *Дв'ї не'д'їл'ї во'на цв'їте* / *дв'ї не'д'їл'ї* *випоу'н'айец'а* / *і дв'ї не'д'їл'ї* *достигайє* // (с. Шевченкове Барського р-ну); *Во'но так* / *дв'ї не'д'їл'ї* *цв'їте* / *дв'ї не'д'їл'ї* *в'їдцв'їтайє* / *дв'ї не'д'їл'ї* *достигайє* / *і у'же* *його* 'можна мо'лоти // (с. Велика Русава Томашпільського р-ну).

Для недозрілих рослин відзначено найменування, диференційовані відповідно до флорооб'єкта. Для хлібних злаків найуживанішою лексемою є *свид'не*, що вживається на позначення лише недостиглих жита, пшениці, вівса, ячменю. Інші репрезентанти зазначеної семими – *зе'лене*, *недостигле*, *нес'тигле*, *недос'п'їле*, *нес'п'їле*, *недоз'п'їле*, *молоде*, *молодиво*, *сире*, *сир'оє*, *сир'ве*, *сер'ве*, *сир'ове*, *сир'їве*, *свирд'не*, *свир'не*, *свед'не*, *сверло'вате*, *серво'вате*, *него'тове*, *недо'гонц'ї*, *н'е дош'ло*, *не дойш'ло*, *не наб'рало*, *не дос'п'їло*, *не прис'тигло*, *мо'лоче*, *з молочком*, *воско'ве*.

Для недостиглої кукурудзи найбільш активним номеном є прикметник *молода*, відзначений у 79 поселеннях. Інші найменування рідко вживані – *зе'лена*, *недос'п'їла*, *н'едос'п'їлая*, *мо'лодиво*, *недоз'п'їла*, *сир'ва*, *сир'ова*, *сир'їва*, *свир'на*, 'с'їлосна, *него'това*, *мо'лочна*, *з молочком*, *у молочн'їй* *с'тиглос'т'ї*, *мо'лочной* *с'тиглос'т'ї*, *мо'лочна* *с'тигл'їс'т*, *воско'ва* *с'тигл'їс'т*, *мо'лочно-воско'ва* *с'тигл'їс'т*.

Особливості росту зернових культур засвідчено в низці прислів'їв, зафіксованих у центральноподільських говірках: *Пше'ниц'а* *йак на* 'Петра у'же 'колос 'вибила / *з'начит* 'це 'буде 'добрий уро'жаї (с. Гонтівка Чернівецького р-ну); *У'же* *зо'зул'а* *не* 'буде ку'вати / *бо* у'же *цв'їту*

на'йіс'ц'а (кажуть, коли квітує хліб – І. Г.) (с. Криштопівка Іллінецького р-ну); *Йак ж'нете / то заз'бируте ко'лос'а / бо не 'буде на голо'в'і во'лос'а* (с. Степанівка Вінницького р-ну); *До 'Йура у пше'ниці'ї ўже схо'вайец'а 'кура* (с. Шевченкове Барського р-ну); *Йак 'жито цви'те / 'короп ки'дає ік'ру* (с. Лучинчик Мурованокуриловецького р-ну); *Йак куку'ру'ґа до 'л'і не запра'де / то не 'буде ў мли'н'і* (с. Шевченкове Барського р-ну).

Отже, для номінації різних періодів росту і дозрівання основних сільськогосподарських культур характерна значна деталізація семантичного простору. Репертуар лексем аналізованої підгрупи відзначений варіативністю на семантичному та формальному рівнях. Зокрема, широка семантична амплітуда властива лексемам *виси'пайец'а, коло'сиц'а, наби'райец'а, спол'н'айец'а*, кожна з яких може вживатися на позначення різних етапів росту зернових рослин. Численні фонетико-словотворчі модифікації засвідчені, зокрема, у номінативному ряді 'недостиглі зернові': *си'ре, сир'ве, сер'ве, сир'ве, сир'ве, свид'не, свирд'не, свир'не, свед'не, сверло'вате, серво'вате*. Синтагматичні зв'язки між словами докладно виявлено саме в номінації різних періодів росту й дозрівання основних сільськогосподарських культур, наприклад: *пус'кайе, випус'кайе, пус'кайец'а, ки'дає, вики'дає, біє, виби'вайє, виб'і'вайєт, виби'вайец'а, визи'пайє, по'казуйєц'а, 'зоне, виган'айє, 'робиц'а, ви'ходить, їде у + 'колос ('колоса, коло'сок, ко'лос'а) 'поява колосу'.*

Номінація етапів росту й досягання сільськогосподарських рослин засвідчує неоднакову деталізацію семантичного простору. Найменування основних етапів оногенезу сільськогосподарських культур не виявляють тенденцій до зникання, хоч і дуже давні. Проте спостерігаємо і певну уніфікацію назв у складі цієї лексичної групи, що пов'язано із проникненням до говіркового мовлення низки термінізованих слів і словосполучень або ж терміноподібних утворень, як-от: *мо'лочна с'тигл'іс'т', воско'ва с'тигл'іс'т', мо'лочно-воско'ва с'тигл'іс'т'* та ін.

Лексико-тематична парадигма „Найменування етапів онтогенезу сільськогосподарських рослин” у центральноподільських говірках має такі елементи: 1) загальновживані слова і словосполучення: *зе'лене, недос'тигле, в'ідцв'ітайє, коло'сиц'а, про'ростає сте'бло* та ін.; 2) прототерміни або ж термінізовані чи терміноподібні елементи: *уко'р'ін'уйєц'а, рос'те ў ст'р'ілку, виби'вайє 'колос, виган'айє зе'лену 'масу* та ін.; 3) говіркові утворення: *мо'лодиво, виби'вайєц'а з зем'л'і черво'нен'койу 'голючкойу, шпил'ки по'казуйуц'а, же'не 'дудочку, пра'де, бри'нит', виби'вайє к'в'ітку, випус'кайє 'кашку, зерно спол'н'айєц'а, до жниў бе'рец'а* та ін. Остання група є найчисленнішою, що підтверджує, з одного боку, глибокі традиції сільськогосподарської діяльності подільян, а з іншого – вказує, що її лексика сформована та стабільна, і хоч сьогодні вона маловідома середньому і молодшому поколінню діалектоносіїв, проте активно зберігається в лексиконі мовців старшого віку та сільськогосподарських фахівців. Саме говіркові утворення становлять найбільший інтерес для дослідника мови, адже засвідчують з-поміж інших явищ також архаїчні антропоморфічні уявлення українців щодо рослинного світу. У цьому вбачаємо перспективу подальших студій ботанічної лексики центральноподільських говірок в цілому та сільськогосподарської зокрема.

Список використаної літератури

1. Архангельська А. М. До питання про засади побудови загальної ономазіологічної моделі номінації / А. М. Архангельська // Мовознавство. – 2007. – № 4/5. – С. 20–35.
2. Етимологічний словник української мови : в 7 т. / [заг. ред. О. С. Мельничук]. – К. : Наукова думка, 1982–2012. –Т. 2 : Д – К. – 1985. – 571 с.
3. Історія української мови. Лексика і фразеологія / [В. О. Винник, В. Й. Горобець, В. Л. Карпова та ін.] – К. : Наукова думка, 1983. – 743 с.
4. Німчук В. В. Давньоруська спадщина в лексиці української мови / В. В. Німчук. – К. : Наукова думка, 1992. – 416 с.

5. Почепцов О. Г. Языковая ментальность: способ представления мира / О. Г. Почепцов // Вопросы языкознания. – 1999. – № 6. – С. 110–122.

Анотація

Гороф'янюк І. В. Назви етапів онтогенезу сільськогосподарських культур у центральноподільських говірках.

Стаття висвітлює особливості складу лексики на позначення етапів росту й досягання сільськогосподарських культур, зокрема хлібних злаків, у центральноподільських говірках. Спостережено, по-перше, значну деталізацію семантичного простору, по-друге, репертуар номінації аналізованої групи відзначений варіативністю на семантичному та формальному рівнях.

Ключові слова: номінація, флорономен, онтогенез, подільський говір.

Аннотация

Горофьянюк И. В. Названия этапов онтогенеза сельскохозяйственных культур в центральноподольских говорах.

Статья освещает особенности состава лексики для номинации этапов роста и созревания сельскохозяйственных культур, в частности хлебных злаков, в центральноподольских говорах. Прослеживается значительная детализация семантического пространства. Репертуар номинаций анализируемой группы характеризуется вариативностью на семантическом и формальном уровнях.

Ключевые слова: номинация, флороним, онтогенез, подольский говор.

Summary

Horof'yanyuk I. V. What are the stages of ontogeny crops in dialects of The Central Podillia.

The article deals with the peculiarities of the composition of the vocabulary for the nomination stages of growth and ripening of crops, in particular cereals, in dialects of The Central Podillia. It was noticed, that, first, a significant detail of the semantic space, and secondly, the composition of the analyzed vocabulary characterizes by variability on semantic and formal levels.

Key words: nomination, floronomen, ontogeny, dialects of Podillia.

УДК 82.09 (477)

Горячок І. В.

Хмельницький національний університет

„НЕЩОДЕННИЙ ЩОДЕННИК” РОМАНА ІВАНІЧУКА ЯК ПЕРЕКОНЛИВИЙ ПОРТРЕТ ЕПОХИ

„Нещоденний щоденник” Романа Іванічука продовжує серію письменникових книг мемуарів „Благослови, душе моя, Господа!”, „Мандрівки близькі і далекі”, „На маргінесі”. Це своєрідний сплав власне діаріуша, спогаду, політичної аналітики, публіцистики, ліричних відступів, письменницької критики, роздумів про суть мистецтва і буття.

„Нещоденний щоденник” доповнює життєпис свого автора, розкриває деякі секрети творчої лабораторії, сповнений яскравих силует Іванічукових сучасників: тих, кого любить, шанує, і тих, кого пам'ятає. Створені кількома штрихами портретні мініатюри колоритні, вуличні, справляють враження ретельного психологічного дослідження.

Низку поважних статей, де йдеться про проблеми осмислення Р. Іванічуком історії та сучасності першого десятиліття ХХІ ст., знаходимо у М. Слабошпицького, М. Наєнка,